

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ústí nad Labem rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Markéty Lehké, Ph.D. a soudců Mgr. Václava Trajera a Mgr. Gabriely Vršanské v právní věci **žalobce: R. J.**, nar. „X“, „X“, proti **žalovanému: Odvolacímu finančnímu ředitelství**, se sídlem Masarykova 31, 602 00 Brno, v řízení o žalobě proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 26.11.2012, č.j. 12462/12-1500-505332,

t a k t o :

- I. Rozhodnutí Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 26.11.2012, č.j. 12462/12-1500-505332, a rozhodnutí Finančního úřadu v Děčíně ze dne 27.4.2012, č.j. 119477/12/178940505313, se ruší pro **nezákonnost** a věc **se vrací** žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobce se žalobou podanou u zdejšího soudu v zákonem stanovené lhůtě domáhal zrušení rozhodnutí původního žalovaného Finančního ředitelství v Ústí nad Labem ze dne 26.11.2012, č.j. 12462/12-1500-505332, kterým bylo zamítnuto jeho odvolání proti rozhodnutím Finančního úřadu v Děčíně (dále jen „správce daně“) ze dne 27.4.2012, č.j. 119477/12/178940505313, kterým správce daně vydal exekuční příkaz na přikázání pohledávky z účtu žalobce č. 0225912692/0300 k vymození nedoplatku ve výši 1 600 273,- Kč a exekučních nákladů ve výši 32 004,- Kč.

Na tomto místě je třeba uvést, že dne 1.1.2013 vstoupil v účinnost zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o finanční správě“), kterým byla zrušena všechna finanční ředitelství, včetně Finančního ředitelství v Ústí nad Labem. S ohledem na tuto skutečnost bylo ve smyslu ust. § 69 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s.ř.s.“), ve spojení s ust. § 5 a § 7 písm. a), § 20 odst. 2 zákona o finanční správě od počátku řízení žalovaným Odvolací finanční ředitelství se sídlem v Brně. Soud proto z úřední povinnosti provedl korekci v označení žalované strany a jednal s Odvolacím finančním ředitelstvím v pozici žalovaného.

Žalobce v žalobě uvedl, že je invalidní důchodce, jehož jediným příjmem je invalidní důchod vyplácený Českou správou sociálního zabezpečení ve výši, která činí 10 269,- Kč. Ovšem v důsledku stržení všech příkazaných plateb je žalobci zasílána částka 7 085,- Kč. Žalobce uvedl, že na jeho účtu byla v době příkazání pohledávky vedena částka 8 033,- Kč. Od samotného založení účtu byly na tento účet zasílány výhradně platby jediného příjmu žalobce, a to invalidního důchodu ponížené o již příkazané pohledávky ve výši nezabavitelné částky. V období od března 2012 do října 2012 byla nezabavitelná částka ve výši 8 321,- Kč, protože žalobce prokázal České správě sociálního zabezpečení provádějící srážky z důchodu, že jeho syn, na kterého platí výživné ve výši 1 500,- Kč, studuje a připravuje se na výkon zaměstnání. Od října 2012 již žalobce nedoložil doklad o synově studiu, a proto byla žalobci snížena nezabavitelná částka na současných 7 085,- Kč.

Přestože žalobce měl na svém účtu finanční částku sestávající pouze z nezabavitelných částek, došlo na základě exekučního příkazu správce daně k zablokování tohoto účtu. Banka následně uvolnila z účtu částku 6 820,- Kč představující dvojnásobek životního minima, ale částku ve výši 1 213,- Kč nadále blokuje a nevyplácí.

Dle žalobce došlo postupem finančních orgánů k poškození jeho práv, když mu byla odeprána dispozice s finančními prostředky, které mu byly poskytnuty Českou správou sociálního zabezpečení v nezabavitelné částce. V tomto směru žalobce odkázal na rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 3.4.2012, č.j. 2 Afs 80/2011.

Žalovaný ve svém písemném vyjádření k podané žalobě navrhl zamítnutí žaloby v plném rozsahu.

Žalovaný nesouhlasí s názorem žalobce, že nezabavitelné částky připsané na bankovní účet nelze postihnout exekucí příkazáním pohledávky z účtu. Dle jeho názoru lze postihnout příkazáním pohledávky jakékoliv prostředky nacházející se na účtu s výjimkou zákonem taxativně vymezených částek. Tyto výjimky jsou zakotveny v ustanoveních § 317 až § 319 zák. č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“). Přílišná tvrdost zákona je eliminována v ustanoveních § 304a a § 304b o.s.ř., žalobce sám uvedl, že výjimky zakotvené v ustanovení § 304b o.s.ř. využil, když mu byla bankou vyplacena částka odpovídající dvojnásobku životního minima. Žalovaný trval na tom, že tzv. nezabavitelné částky důchodu nepatří do žádné zákonné kategorie výjimek, které nelze postihnout exekucí příkazáním pohledávky z účtu, a že pokud si žalobce nechává tyto vyplácet na bankovní účet, přechází tyto finanční prostředky do jiného režimu exekuce – režimu pohledávek na účtu, pro které omezení tzv. nezabavitelných částek důchodu neexistuje.

Žalovaný poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 30.3.2010, č.j. 8 Afs 19/2009-40, v němž je uvedeno, že žádné ustanovení zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, nebrání tomu, aby správce daně vymáhal daňový nedoplatek více způsoby najednou. Současně žalovaný zdůraznil, že nesouhlasí se závěry obsaženými v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 3.4.2012, sp. zn. 2 Afs 80/2011. Domnívá se, že užití analogie je v tomto případě nesprávné. Žalovaný zdůraznil, že v posuzovaném případě žalobce nemá žádný jiný postižitelný majetek a zájem státu by vyloučením exekuce postižením bankovního účtu byl značně oslaben. Při tom žalovaný poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2006, sp. zn. 20 Cdo 1930/2005, ve kterém je konstatováno, že v případě, kdy povinná osoba nemá jiný postižitelný majetek, nelze exekuci vedenou na účet, kam je zasílána pouze nezabavitelná část důchodu považovat za způsob exekuce zřejmě nevhodný ve smyslu § 264 odst. 1 o.s.ř.

Žalobce při jednání soudu přednesl žalobu shodně jako v jejím písemném vyhotovení. Zdůraznil, že žalovaným rozhodnutím je zjevně zkrácen na svých právech, když jsou mu strhávány finanční prostředky z bankovního účtu, kam jsou mu výlučně zasílány důchodové dávky, a to nejprve v podobě invalidního důchodu a posléze v podobě starobního důchodu. Z těchto prostředků hradí své základní potřeby jako nájem, platby za elektřinu atd. S ohledem na místo svého bydliště, kde není dobrá občanská vybavenost, potřebuje mít k dispozici neobstavený bankovní účet. Zdůraznil, že důchodové dávky chodící na dotýčný účet již byly poníženy o srážky určené žalované straně. Docházelo tak ke dvojímu srážení. Uvedl, že je mu nepochopitelné, že z bankovního účtu mu žalovaný provádí srážky z jeho nezabavitelné částky důchodu, ovšem pokud je důchod přinesen poštou, tak jej žalovaný ponechává bez povšimnutí.

Žalovaný se z jednání písemně omluvil s tím, že vyslovil souhlas s projednáním věci bez jeho účasti.

Napadené rozhodnutí soud přezkoumal v řízení vedeném podle části třetí prvního dílu hlavy druhé s. ř. s., která vychází z dispoziční zásady vyjádřené v ust. § 71 odst. 1 písm. c), písm. d), odst. 2 věty druhé a třetí a § 75 odst. 2 věty první s. ř. s. Z této zásady vyplývá, že soud přezkoumává zákonnost rozhodnutí správního orgánu, a to pouze v rozsahu, který žalobce uplatnil v žalobě nebo během dvouměsíční lhůty po oznámení napadeného rozhodnutí dle § 72 odst. 1 věty první s. ř. s. Povinností žalobce je proto tvrdit, že správní rozhodnutí nebo jeho část odporuje konkrétnímu zákonnému ustanovení, a toto tvrzení zdůvodnit. Nad rámec žalobních námitek musí soud přihlídnout toliko k vadám napadeného rozhodnutí, k nimž je nutno přihlížet bez návrhu, nebo které vyvolávají nicotnost napadeného rozhodnutí podle § 76 odst. 2 s. ř. s. Takové nedostatky však v projednávané věci nebyly zjištěny.

Dle ustanovení § 177 zák. č. 280/2009 Sb., daňový řád (dále jen „daňový řád“), nestanoví-li tento zákon jinak, postupuje se při daňové exekuci podle občanského soudního řádu.

Dle § 190 odst. 2 daňového řádu je poskytovatel platebních služeb povinen od okamžiku, kdy mu byl doručen exekuční příkaz, po dobu trvání daňové exekuce nevypláct peněžní prostředky z účtu dlužníka, ze kterého je přikázána pohledávka, neprovádět na ně

započtení a ani jinak s nimi nenakládat, a to až do výše částky uvedené v exekučním příkazu; to se týká i peněžních prostředků, které dojdou na tento účet do 6 měsíců ode dne vyrozumění o právní moci exekučního příkazu.

Dle § 278 o.s.ř. povinnému nesmí být sražena z měsíční mzdy základní částka; způsob jejího výpočtu stanoví nařízením vláda České republiky.

Dle § 279 odst. o.s.ř. z čisté mzdy, která zbývá po odečtení základní částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v odstavci 2 se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny. Pohledávky daní a poplatků jsou dle odst. 2 písm. d) citovaného ustanovení přednostními pohledávkami.

V § 304b odst. 1 o.s.ř. je mimo jiné uvedeno, že zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 se nevztahují na peněžní prostředky do výše dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu. Soud poznamenává, že zákazy uvedené v § 304 odst. 1 a 3 o.s.ř. odpovídají zákazům uvedeným v § 190 odst. 2 daňového řádu.

Mezi účastníky je nesporné, že na účet, vůči němuž směřuje předmětný exekuční příkaz na příkázání pohledávky z účtu, byly poukazovány pouze výplaty invalidního důchodu žalobce, a to pouze ve výši odpovídající jeho nezabavitelnému zbytku po provedení srážek z důchodu samotnou Českou správou sociálního zabezpečení na jiné dluhy žalobce. Z obsahu správního spisu pak vyplývá, že totožnou pohledávku, na kterou byl vydán exekuční příkaz na příkázání pohledávky z účtu žalobce, byl správcem daně vydán i exekuční příkaz na srážku z důchodu žalobce vypláceného Českou správou sociálního zabezpečení, a to příkazem ze dne 3.7.2006, č.j. 96265/06/178940/6446. Dle sdělení České správy sociálního zabezpečení byl exekuční příkaz na srážku z důchodu vzat plátcem na vědomí a zaznamenán do pořadí. Do dne vydání napadeného rozhodnutí nebyla ze srážek poukázána na účet správce daně žádná platba. Z vyjádření České správy sociálního zabezpečení vyplývá, že je tomu tak z důvodu, že při postupu dle § 278 a § 279 o.s.ř. s ohledem na uspokojování dříve uplatněných pohledávek není z čeho předmětnou pohledávku správce daně srážet.

Otázkou možnosti vedení výkonu rozhodnutí v daňovém řízení příkázáním pohledávky z účtu dlužníka, na který je poukazována plátcem důchodu nezabavitelná část důchodu pro provedení exekuce srážkou z důchodu, se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozhodnutí ze dne 3.4.2012, č.j. 2 Afs 80/2011-60. V tomto rozhodnutí byla sice exekuce příkázáním pohledávky z účtu nařízena postupem dle zák. č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ovšem úprava daného institutu je obdobná jako v daňovém řádu. S ohledem na tuto skutečnost jsou proto závěry Nejvyššího správního soudu obsažené ve výše uvedeném rozsudku použitelné i na posouzení předmětné věci.

Nejvyšší správní soud ve výše citovaném rozsudku konstatoval: „*Nejvyšší správní soud zastává názor, že v případě exekuce příkázáním pohledávky z účtu má být přiměřeně přihlédnuto k významným okolnostem na straně povinné fyzické osoby, a to analogicky jako*

v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy. Takový výklad je v souladu i s dřívější judikaturou Nejvyššího správního soudu (viz rozsudek ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 81/2004 - 54, veškerá judikatura NSS viz www.nssoud.cz), podle níž platí, že právní řád, založený na principech jednoty, racionality a vnitřní bezrozpornosti, s sebou nutně přináší imperativ stejného náhledu na srovnatelné právní instituty, byť by byly upravené v rozdílných právních předpisech či dokonce odvětvích. Mezi podstatou a smyslem mzdy a důchodu z hlediska významu pro jejich adresáty neexistuje zásadní rozdíl. Jedná se o příjem, sloužící k úhradě životních potřeb příjemce, případně jeho blízkých. Jestliže proto existuje důvod chránit nepřiměřený zásah do příjmu ve formě mzdy, musí logicky existovat přinejmenším stejný důvod chránit příjem ve formě důchodu. Z toho vyplývá odpověď na zásadní otázku v tom smyslu, že dávky důchodového zabezpečení představují také pro vedení exekuce podle § 303 a násl. o. s. ř. příjem, chráněný v obdobném rozsahu, jako tomu je se mzdou v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.“

Z uvedeného vyplývá, že pro pravidelné platby invalidního důchodu platí analogicky omezení ve smyslu § 278 a § 279 o.s.ř. Dále Nejvyšší správní soud v citovaném rozsudku konstatoval: „*Ani exekuci tohoto druhu nelze vést bez ohledu na takové obecné principy, které vyjadřují ochranu základních životních potřeb občana. Oprávněný zájem státu je zde dostatečně respektován zásahem proti celému zbytku účtu bez ohledu na to, z jakých zdrojů tyto prostředky pocházejí, a to právě s výjimkou nepostižitelných částek, včetně nezabavitelného zbytku důchodu stěžovatele.“*

Z výše citovaných závěrů jednoznačně vyplývá, že nezabavitelná část důchodu, i když je poukazována na účet důchodce nemůže být postižena dalším výkonem rozhodnutí v podobě nařízení přikázání pohledávky z účtu. Správnost uvedených závěrů potvrzuje skutečnost, že správce daně uplatnil svoji pohledávku vůči žalobci již dříve exekučním příkazem na srážky z důchodu a za situace, kdy z části důchodu, ze kterého dle platných právních předpisů mohla být provedena srážka, nebylo dostatečné množství prostředků k uspokojení pohledávky správce daně, pokusil se správce daně uspokojit přikázáním pohledávky z účtu poplatníka, na který mu byla poukazována pouze nezabavitelná část důchodu.

Nejvyšší správní soud se v rozsudku ze dne 3.4.2012, č.j. 2 Afs 80/2011-60, nad rámec nutného zdůvodnění stručně vyjádřil i ke konkurenci ustanovení § 304b o.s.ř. a dovozenou nemožností postihnout přikázáním pohledávky z účtu nezabavitelnou část důchodu. Nejvyšší správní soud konstatoval, že limitem bude vždy ta vyšší z obou nezabavitelných částek. S tímto závěrem se soud rovněž plně ztotožňuje. Uvedený závěr je plně v souladu s principem, na němž je založen výkon rozhodnutí, že totiž povinná osoba nemůže být v důsledku prováděné exekuce splatných pohledávek připravena o zákonem stanovenou část příjmu zajišťující její obživu.

Na tomto místě soud konstatuje, že přikázání pohledávky z účtu poplatníka, na který byla poukazována pouze nezabavitelná část jeho invalidního důchodu, aniž by byly příjmy poplatníka odpovídající nezabavitelné části jeho důchodu v přikázání vyňaty, je nezákonné, neboť odporuje zásadám zakotveným v ustanovení § 278 a § 279 o.s.ř., protože byla tato exekuce nařízena i na částku, která exekucí postižena být nemůže. Na tomto místě soud považuje za nutné zdůraznit, že nikterak nechce upírat správci daně možnost použít k vymožení daňového nedoplatku více způsobů exekuce zároveň. Soud totiž nevylučuje možnost exekuce v podobných případech přikázáním pohledávky z účtu poplatníka jako

takovou, ovšem vždy bude nutno vyloučit z takové exekuce výslovně nezabavitelné části důchodu. Takový postup bude účelný zejména v případech, kdy správce daně bude mít indicie, že na předmětný účet poplatníka byla nebo v blízké budoucnosti bude poukázána částka, ze které by se mohla uspokojit daňová pohledávka.

S ohledem na výše uvedené skutečnosti dospěl soud k závěru, že žalobou napadené rozhodnutí je zatíženo nezákonností ve smyslu § 78 odst. 1 s.ř.s.

Pro úplnost soud poznamenává, že výše uvedené závěry nejsou nikterak v rozporu se závěry obsaženými v rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 26.4.2006, sp. zn. Cdo 1930/2005, neboť v tomto rozhodnutí se Nejvyšší soud zabýval výhradně otázkou, zda příkazání pohledávky z účtu za situace, kdy je účet zasílána pouze nezabavitelná částka důchodu postiženého výkonem rozhodnutí srážkami z důchodu, je způsobem exekuce zřejmě nevhodným ve smyslu § 264 o.s.ř. V uvedeném rozhodnutí je konstatováno, že v případě, že dlužník nemá jiný majetek, nejedná se o zřejmě nevhodný způsob. Z uvedeného ovšem nelze automaticky dovozovat, že je možné postihnout příkazáním pohledávky samotné nezabavitelné části důchodu.

Vzhledem k výše uvedenému soud napadené rozhodnutí žalovaného výrokem ad I. zrušil pro nezákonnost ve smyslu § 78 odst. 1 s.ř.s. a vrátil mu věc k dalšímu řízení. Současně soud zrušil v souladu s § 78 odst. 3 s.ř.s. i prvostupňový exekuční příkaz, neboť předmětnou nezákonností byl zatíženo již toto prvostupňové rozhodnutí. V dalším řízení bude pak správní orgán podle § 78 odst. 5 s.ř.s. vázán právním názorem, který byl vysloven v tomto zrušujícím rozsudku.

Výrok o nákladech řízení vychází z ustanovení § 60 odst. 1 s.ř.s., když žalovaný ve věci nebyl úspěšný a žalobce náhradu nákladů řízení nepožadoval a práva na náhradu nákladů řízení se výslovně vzdal.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno

pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

V Ústí nad Labem dne 22. června 2016

JUDr. Markéta Lehká, Ph.D. v.r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Iva Tovarová